
GYURÁN ÁGNES

Krónika – Pósa Lajos jegyében¹

Jelenleg a Bátкаи Alapiskolában (*Základná škola*) vagyok igazgatóhelyettes. Bátka (*Bátka*) Szlovákiában, Ózdtól kb. 30 km-re északra, Rimaszombat és Tornalja között félúton, a Balog-patak mentén található. A mintegy 1000 lakosú községet zömében magyarok lakják, de találunk itt szlovák és roma családokat is. Az iskolát, amely a Balog-völgy központi iskolája, ebben az évben 461 tanuló látogatja, a tantestületet 36 tanító alkotja.

Pedagógiai pályámat a rimaszombati Tompa Mihály Alapiskolában kezdtem 26 évvel ezelőtt. Majd nevelőnőként dolgoztam Oldalfalában, a gyermekotthonban. Itt három évet foglalkoztam olyan gyerekekkel, akik nagyon nehéz élethelyzetből kerültek ki. Életem nagy harcaiban sokszor merítettem erőt ezekből az évekből. Innen szülőfalumba, Nemesradnóra kerültem, ahol az iskolában 13 évig tanítottam. Mindeközben matematikát és fizikát tanultam a pozsonyi Komenský Egyetemen, jártam a kassai Kálvin János Teológiai Intézet Katechetikai Szemináriumára, tanítónői diplomát szereztem a besztercebányai Bél Mátyás Egyetem Pedagógiai Fakultásán. Egyetemi dolgozataimban a környezetvédelmi nevelés implementációjával foglalkoztam az oktató-nevelő folyamatban, a másodikban pedig azt vizsgáltam, hogyan függ össze az osztály légköre a tanítás

funkcióival. A doktori munkámat a komáromi Selye János Egyetemen védtem meg. Az iskolánkon belüli minőségirányítás és az iskolai innovációs módszerek voltak a témáim.

Beszámolóm a 2014-es kalendáriumi év eseményeiről szól. Az iskolai munkámon kívüli tevékenységemet három részre tagoltam, amelyek összefonódva kiegészítik, segítik egymást:

1. szervezői munkám és részvételem a Pósa Lajos Emlékév eseményeiben,
2. tevékenységem két szervezetben (Csemadok Bátкаи Alapszervezet, Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége – Rimaszombati Területi Választmány),
3. lektori munkám és egyéb szervezői tevékenységem.

SZERVEZŐI MUNKÁM ÉS RÉSZVÉTELEM A PÓSA LAJOS EMLÉKÉV ESEMÉNYEIBEN

Az év vége felé közeledve már elmondhatom, hogy olyan tervem teljesült a 2014-es évben, amely évekként ezelőtt fogalmazódott meg bennem; azt hiszem, akkor, amikor ráébredtem, milyen kegyelemben volt részem gyermekkoromban, hogy a gömöri Nemesradnóton nevelkedhettem fel.

¹ Az írás során idézett versek Pósa Lajos költeményei

*Balog partján van egy falu,
Abba' van egy arany kapu.
Arany kapu, gyöngypalota...
Vágyik az én szívem oda.*

*Áldd meg isten azt a falut,
A ragyogó arany kaput,
Arany kaput, gyöngypalotát...
Áldd meg isten a lakosát!*

Emlékeimben még most is élénken érzem a takaros kertekben illatozó orgonának, bazsarózsa vagy a közeli erdőben május elején virító gyöngyvirágok illatát, a nagyanyám sütötte kalácsok ízét, hallok a jóságos és bölcs útbaigazításokat. Érzem a teret, amelyet a játszótársaimmal szabadon és vidáman belaktunk. Látom, ahogy szorgalmas kezek munkálkodnak az uborkaföldeken, dísznövágásokon, ahogy simogatnak, segítenek, ápolnak, támogatnak, majd pedig eleresztenek – és imádkoznak értem. Jó volt részese lenni a falu kis közösségének. Az itt megélt hangulatot, a kihalóban lévő szokásokat, a környék kultúráját egy kis csoporttal sikerült számos jelenkori rendezvénybe belecsempészni, viszont adások maradtunk falunk szülötte, *Pósa Lajos* (1850–1914) életművének a felidézésével. Nagy örömmre ezzel a gondolattal nem voltam egyedül, és a 2014-es évre, a költő halálának 100. évfordulójára, bizonyára nem véletlenül, összeállt egy nagyon felkészült, tettekre kész, lelkes csapat.

Megalakult a Pósa Lajos Emlékbizottság, és **januárban** Budapesten a Petőfi Irodalmi Múzeumban kezdetét vette a Pósa Lajos Emlékév. Felkavaró érzés volt az emlékév nyitórendezvényén meghallgatni *A radnóti harangláb* című verset, vagy az egyik Pósa-vers ihlette, Bartók Béla által komponált zeneművet, a kezembe venni a Pósa Lajos balladáit egybegyűjtő *Apró történetek* című könyvet, és belelapozni a Gábor Emese illusztrálta Pósa-könyvekbe.

Pósa Lajost trónra ültetve, „Mesekirályként“ ezek ünnepelték a Városligetben 40. költői jubileumán száz évvel ezelőtt. Az emlékév a 30 helyszínen megvalósult 70 eseménnyel a feledés porát volt hivatott lesöpörni erről az életműről.

Az emlékévet megelőző évben iskolánkban egy projektet indítottam el, amelyen fél évet dolgoztunk. A projekt célja az volt, hogy megismerjük a költő életét, munkásságát, a Pósa-korabeli játékokat, az általa szerkesztett újságot, verseit, imáit, a Dankó Pista által megzenésített nótaszövegeit. Alig akadt olyan tanító vagy tanuló az iskolában, aki ne kapcsolódott volna be a munkába. A projekt végső produktuma a tevékenységeinket összefoglaló napló lett, amelyet a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének egy rendezvényén mutatunk be 12 iskolából érkezett kollégáinknak, illetve **februárban**, az *Albumlapok Pósa Lajosnak* című könyv bemutatóján a rimaszombati Tompa Mihály Református Gimnáziumban. Meglepetésünkre a mi naplónk már benne volt ebben a könyvben.

A napközis nevelőnő lelkes kezdeményezésére megindítottuk az iskolai újságunkat, amelynek minden számában megjelenik a költő egy-egy verse. Az első számban *Az Én Újságom* beköszönő versét idéztük. Ennek az újságnak a különszáma szórólapként jelent meg az emlékév alatt.

*Itt van, itt Az Én Újságom!
Csakhogy itt van, régen várom.
Napkeletről tündér hozta,
Ez aztán a kedves posta!*

*Tele dallal, tele képpel,
Telistele szép mesékkal.
Mese, mese, tarka szárnyon,
Fogjátok meg, el ne szálljon!*

Mivel iskolánkban nagyon sok az ingerszegény környezetből származó,

hátrányos helyzetű tanuló, akik nem egy esetben még halmozottan sérültek is, fontos az értő olvasás tökéletes elsajátítása. Az olvasástechnika gyakorlására, az olvasottak értelmezésére, és annak vizuális megjelenítésére kiválóan alkalmasak Pósa Lajos verses meséi. A tanulóim meseillusztrációi előbb a Ferenczy István Képzőművészeti Versenyre kerültek, majd ezt követően az emlékévként *Váltogatja az ecsetjét...* című kiadványába. Kimondhatatlan öröm ült a kis alkotók arcára, mikor a Siker^X Kiadó vezetője, Csipka Rozália személyesen adta át nekik a tiszteletpéldányokat. Nagy meglepetésükre, értesülhettek arról is, hogy mint szerzőket, nyilvántartják őket az Országos Széchényi Könyvtárban. Azt hiszem, ezekért a pillanatokért megérte fáradozni.

*„Ki örömét mással megosztja:
megsokszorozza!”*

Márciusban az emlékbizottság néhány tagjával útra keltünk Pósa Lajos nyomában. Azt hiszem, a családok összetartóbbak lennének, az anyák türelmesebbek, a gyerekek pedig nyugodtabbak, ha rendszeresen olyan „Hintóka-ringóka” játékos, zenés baba-mama foglalkozáson vennének részt, mint amelyet Monoron láttunk a Dr. Borzsák István Városi Könyvtárban. A 60. jubileumi foglalkozáson látott ritmikus játékokat, testbeszéddel megjelenített monodóákat még használni fogom a munkám során.

*Jár a baba, jár,
Mint egy kis madár,
Édes anya karosszéke
Nem messze van már.
Tipeg-topog, topp!
Topánkája, kopp!
Édes anya két karjába
Oda szalad, hopp!*

*Tapsi, tapsi, taps!
Csingilingi, rapsz!
Sétálj el még az ajtóig,
Czukrot, csókot kapsz!
Jár a baba, jár,
Mint egy kis madár,
Holnapután a kert alatt
Lepkét is fog már!*

Pósa hitéletéről és az ehhez kapcsolódó műveiről legtöbbit a Sárospataki Református Teológiai Akadémián tudtunk meg.

*Én Istenem, jó Istenem!
Becsukódik már a szemem,
De a tied nyitva, Atyám,
Amíg alszom, vigyázz reám!*

*Vigyázz kedves szüléimre,
Meg az én jó testvérimre!
Mikor a Nap újra felkel:
Csókolhassuk egymást reggel.*

Március 25-én a bátkai idősek klubjában mutathattam be a költőt, és beszélhettem Dankó Pistához fűződő barátságáról a kedves érdeklődőknek.

Áprilisban a Tompa Mihály Országos Szavalóverseny kísérőrendezvényeként kolléganőmmel mesedélután tartottunk a versenyző gyermekek számára, akikkel a *Kacor király* című verses mesét dramatizáltuk. Feledhetetlen élmény volt csupa tehetséges, élénk fantáziájú, virgonc, irodalomkedvelő gyerekekkel dolgozni.

Majd a Pósa-projektrel bemutatkoztunk a Gömöri Múzeumban Putnokon, és jutalomképpen a tanulókkal megnéztük a Pósa kiállítási anyagot Rimaszombatban. Jártunk Párkányban és Ógyallán, ahol a „Pósa“ varázsszóra mosolygós arcokat, a költő életét és verseit ismerő tanulókat találtunk.

Az év egyik legmeglepőbb pillanata talán az volt számomra, mikor a testnevelő

tanárunk szövegét, ő is szeretne hozzátenni valamit az emlékéhez, és talán a legnagyobb kihívást jelentő ötlettel állt elő. Szervezőnk **májusban** emléktúrát Bátkából Nemesradnótra. Ez egy 5 km-es útszakasz. A képzeletünk szárnyra kelt. Újból terveztünk: túraigazolványt, kitűzőt, meghívót, plakátot, útvonalat, látványosságot, célul pedig az anyáknapjára rendezvényt választottuk, amelyet Pósa édesanyjának a sírjánál tartanak. Sajnos ebből a túrából nem lett semmi. A viharosan erős északi szél elfújta az érdeklődőket. Csak egy páran maradtunk, akik nem adtuk fel.

Egy tabletnek és egy elszánt informatikusnak köszönhetően ez a probléma is megoldódott. Autóba ültünk, és [GUIDE@HAND²](mailto:GUIDE@HAND2)-sétát készítettünk a túra útvonaláról.

Június 4-én zenés

turnén vettem részt Páko Máriával és 40 tanítványával, akik a költő megzenésített verseit adták elő Putnokon, Kazincbarcán és Ózdon.

A bátkai alsótagozatos osztályok néhány hónapon át nagyon komolyan készülődtek a júniusi Pósa Lajos-napra, amelyen a költő dramatizált verses meséit mutatták be egymásnak. Az osztályokban minden tanuló fejből tudta a *Kacor király* szövegét. Élvezték a próbákat és a hozzá kapcsolódó drámajátékokat, és ha egy kicsi lehetőség volt rá, újra és újra el akarták játszani. Öröm volt a készülődés minden pillanata.³ Erre az alkalomra alakult meg iskolánk pedagógusainak Százszorszép énekköre is.

A tanév végén életemben először voltam a Baranta-völgyben az Ősök sarjai ünnepén⁴ az emlékkiállítás kísérőjeként.

Júliusban tagja voltam annak a nemesradnóti delegációnak, amelyik ellátogatott Pósa Lajos sírjához, halálának 100. évfordulóján. Az emlékezés koszorúinak elhelyezése után a sírhalmon szétszórták az édesanya sírjáról hozott maroknyi földet.

Augusztus 20-án a szentendrei

Skanzenben Pósa bácsi meséivel vártuk az odalátogató közönséget. A skanzenbe hazajárok, a dolgozók szinte családtagként üdvözölnek. Az észak-magyarországi tájegységben ugyanis van egy ház, a nemesradnóti kisnemesi lakóház, amelyet

valóban Nemesradnótról szállítottak ide, és amelyekben valamikor a nagyszüleim laktak. Ha átlépek a küszöböt, és balra nézek, látom a nagyanyám minden testi-lelki bajokból kigyógyító ágát. Az asztalt,

ha átlépek a küszöböt,
és balra nézek, látom
a nagyanyám minden testi-
lelki bajokból kigyógyító
ágát

amelynél mindig jóllaktam, ha nagyapám elővette a svájci biciskáját, hogy hatalmas kezével ügyesen kenyérből, uborkából és pecsenyéből megerősítő „katonákat” készítsen nekem. Ezen a helyen meséltünk, verseltünk, dramatizáltunk Pósa-meséket a gyerekeknek negyedmagammal.

A mándi református templomban pedig hálaadó istentiszteletet tartottunk mindazért a jóért-szépért, amit ebben a fél-évben kaptunk, kérve Istenünket, hogy az elkövetkező félévben is segítsen meg minket, hogy erőben-egészségben tudjuk szolgálni a felvállalt ügyet. Ide eljöttek velem a nagybalogi Szivárvány énekkar tagjai is.

Októberben a Pósa-kiállítást Pósa Juddal Egerbe kísértem el. A hónap közepén néhányan ismét Szentendrére utaztunk, hogy a Tanárok éjszakáján foglalkozáso-

² Hangos idegenvezető alkalmazás, amely okostelefonokon elérhető.

³ Ezek a jelenetek a Magyar Interaktív Televízió Pósa címszó alatt megtalálhatóak: <http://www.televizio.sk/2014/09/posa-lajos-mesei-batkaban-5/>

⁴ A Gömörpéterfalai (Petrovce) Baranta-völgyről és az ünnepéről: www.felfoldbaranta.com/

kat tartunk. Páko Mária megzenésített versekkel kápráztatta el a tanítókat, Pósa Judit a könyvkészítés rejtelseibe avatta be az érdeklődőket, jómagam pedig azokat az eszközöket és módszereket mutattam be, amelyeket az emlékvé folyamán a Bátkai Alapiskolában használtunk.

Novemberben a pedagógusok módszertani napján Feleden arra voltam kíváncsi, milyen hatással vannak a Pósa-mondókák és mesék a gyermek fejlődésére. Egy pillanatra a gyerekek bőrébe bújva, mi felnőttek is azon kaptuk magunkat, hogy – Pósa mondókait dramatizálva – játszunk.

*Szil, szál, szalmaszál,
Erre felénk, jaj mi száll!
Hunyd be, húgom, a szemedet,
Hajtsd vállamra a fejedet!*

*Jaj, ha rászáll kis kacsódra,
Akkor lesz csak csípi-csóka.
Jön a zsongó-bongó,
Diri-diri dongó!*

Decemberben örömmel tölt el, hogy az emlékvé célkitűzései (figyelemfelkeltés, emlékezés, összefogás) sikeres megvalósításának én is aktív részese voltam, mivel Pósa Lajos nemzetnevelői szolgálata és az általa alapított *Az Én Újságom* című gyermeklap 2014 december 13-tól – Magyar Örökség. A monori zárórendezvényre ezzel a felemelő érzéssel érkeztünk meg a Felvidékről.

TEVÉKENYSÉGEM KÉT SZERVEZETBEN

A Csemadok Bátkai Alapszervezete nevében, amelynek elnöke vagyok, januárban

egy irodalmi és képzőművészeti pályázatot hirdettünk meg *Pósa Lajos – 100* címmel, amelynek pályamunkáit júniusban értékeltük. A közel 120 pályázó gyönyörű rajzaiból és érdekes irodalmi alkotásaiból kiállítást rendeztünk.

Júliusban a rimaszombati járás pedagógusai háromnapos szepességi tanulmányútjának egyik aktív szervezője voltam, mivel április elején a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége Rimaszombati Területi Választmányának elnökévé választottak. A tanulmányút célja az ismeretek bővítésén és a feltöltődésen túl a közösség-építés volt.

Az SZMPSZ Jubileumi Emlékkonferenciája Pósa Lajos tiszteletére Rimaszombaton a kitűzött céljain túl egy kedves feladatot is felvállalt. Sebők Valériának köszönhetően megelevenítette a Pósa-asztalt, ahol helyet kapott „Dankó Pista”, „Feszty Árpád”, „Gárdonyi Géza”, „Bródy Sándor”, „Lányi Géza” és „Blaha Lujza”. Jómagam a szervezői teendőim mellett, Feszty Árpádné Jókai Róza szerepét öltöttem magamra. Ebédre természetesen Pósa kedvenc ételei készültek el, amelyekkel az édesanyja annak idején a budapesti vendégeket várta.⁵

LEKTORI MUNKÁM ÉS EGYÉB SZERVEZŐI TEVÉKENYSÉGEM

A kolléganőmmel egy országos projekt lektorai vagyunk, amely akkreditált képzést nyújt a pedagógusok számára. Ezen belül 120 szlovákiai magyar pedagógussal kerestük az iskola és a szülők együttműködésének új lehetőségeit. Ilyen például a Bátkai Alapiskola beiratkozási programja, amely főleg azon gyerekek adaptációját segíti,

⁵ www.televizio.sk/2014/11/posa-lajos-jubileumi-emlekkonferencia-megelevenedik-a-posa-asztal/posa-asztal/

akik nem járnak óvodába. Januárban tájékoztattuk a szülőket a program adta lehetőségekről, és megszerveztük a nyitott napot. Ekkor a szülők a leendő elsősökkel beku-
 kanthatnak egy-egy tanórára, megtekinthetik a hat pavilonból álló iskolánk szinte minden helyiségét: a tantermeket, a tornatermet, az étkezőt, a könyvtárat, az informatikai termeket.

Megismerhetik az iskolában dolgozó felnőtteket. Amennyiben sikerül kiépíteni a bizalmat, könnyebbé válhat a szeptemberi iskolakezdés. A programot 8 évvel ezelőtt dolgoztuk ki, és minden évben tökéletesítjük. Ebben a tanévben kidolgoztuk az ötödikesek adaptációját segítő programunkat is, amelytől sokat várunk.

Áprilisban bibliaismereti versenyen vett részt négy általam felkészített hittanos

dinamikus, termékeny, identitástudatot megerősítő, újabb perspektívákat nyitó év volt

Gömörhorkán, és megkezdtem a nyári napközis tábor szervezését, amelyet július első hetében a jókai Emmaus Evangelizációs Közösség munkatársai-
 val valósítottunk meg.

Szeptemberben az új tanévet igazgatóhelyettesként kezdtem.

Az iskolánkat egy festőién szép, fákkal teli park veszi körül. A helyi adottságokat kihasználva a

Szlovákiai Református Keresztyén Egyház itt szervezte meg a reformátusok világtalálkozójának egyik kiegészítő rendezvényét, a családi napot, amelynek közel 1000 résztvevője volt. Presbiterként is örömmel vettem ki részemet a szolgálatból.

Összességében véve az elmúlt év számomra egy nagyon dinamikus, termékeny, identitástudatot megerősítő, újabb perspektívákat nyitó év volt. Mivel a 2014-es év az

Pósa Lajos-nap az iskola tornatermében

A Pósa Lajos-rajzpályázat kiállítása

A Pósa Lajos-pályázat egyik résztvevője az oklevelet veszi át

értékek felkutatásával telt, úgy képzem, a 2015-ös év az érték közvetítéséről szól majd. Szeretnék kidolgozni egy prezi-bemutatót az emlékévről, és nagyon foglalkoztat Csíkszentmihályi Mihály flow-elmélete is, valamint tanulságai hasznosítása az iskolában, az oktató-nevelő munkában.

Napjainkban az információ beszerzése, a tudás, annak megfelelő alkalmazása létkérdés. A tudatlanság halálos vesz. Fontos, hogy a gyerekek szívesen járjanak iskolába, lelkesen tanuljanak, és használható tudásra tegyenek szert. Erre törekszem kollégáimmal együtt minden tanórán.

Hit és munka

*Mi köti együvé
A földdel az eget?
Egy híd: az imádság,
Mely Istenhez vezet.*

*Nézd a kis méhecskét,
A tél sem aggasztja –
Mindenkit eltarthat
A maga szorgalma.*

A Kacor király előadása Rimaszombaton a Tompa Mihály Országos Szavalóversenyen